

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 32657917-610-49219
Konu : Soru Önergesi(7/1613)

13/04/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tekirdağ Milletvekili Sayın Candan YÜCEER tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/1613 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99'uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Sema RAMAZANOĞLU
Bakan

EK :
Soru Önergesi Cevabı(5 Sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Açılış Ayı: 14.04.2016
Mürsel YILMAZ
Bilgisayar İşletmeni

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslını görmek için <https://bys.aile.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (xuSir+-DV7zwA-Q9m5yÜ-rV88Jh-FaMa7btN) kodunu yazınız.

Tekirdağ Milletvekili Sayın Candan YÜCEER'e Ait 7/1613 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Olarak Hazırlanan Cevap Metni

İlgili soru önergesinde;

“Çocuk yaşıta evlilikler ülkemizde çok sık görülen bir insan hakkı ihlali olarak karşımıza çıkmaktadır. Her 3 evlilikten birinin çocuk evliliği olduğu Türkiye’de, 181 bin kız çocuğu 18 yaşından küçük evlendirilmiştir. Bu evlilikler imam nikahına dayalı olduğundan, sayı çok daha fazladır.

Erken evlilikler çocukların eğitim, sağlık ve kendini ifade etme özgürlüğü gibi insan haklarını tehdit etmekte; ayrıca ağır travmalara ve kalıcı psikolojik rahatsızlıklara neden olmaktadır. Küçük yaşıta evlenmek kız çocukları için eğitim yaşamlarının sona ermesi, sağlık sorunlarının baş göstermesi ve şiddete maruz kalma riskinin daha da artma riskini beraberinde getirmektedir.

Çocukları korumak devletin birinci derecede sorumluluğudur. 2011’de ilk imzacısı olduğumuz “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”, bir yetişkini ya da çocuğu evliliğe zorlayan kasıtlı davranışların suç sayılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını şart koşturmaktadır,” ifadeleri yer almaktadır.

Bu bağlamda;

SORU 1: 2002 yılından önergenin yanıtlandığı tarihe kadar yıl yıl ayrı ayrı gösterilmek üzere 18 yaşın altında evlendirilen kız ve erkek çocuklarının sayısı kaçtır?

CEVAP 1: Türkiye’de resmi evliliklere ilişkin veriler İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından derlenmekte ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından her yıl düzenli olarak yayımlanmaktadır. Bu çerçevede ilgili verilere TÜİK web sitesinden ulaşılması mümkündür.

SORU 2: 2002 yılından önergenin yanıtlandığı tarihe kadar yıl yıl ayrı ayrı gösterilmek üzere çocuklarını evlendirmek için dava açan aile sayısı kaçtır?

SORU 4: Çocuklarını erken yaşıta evlendirdikleri için kaç aile hakkında dava açılmıştır? Bu davaların sonucu kaç kişi mahkum olmuştur?

CEVAP 2-4: Adli olaylara ilişkin veriler Adalet Bakanlığı tarafından derlenmektedir. Bu çerçevede ilgili verilerin Adalet Bakanlığı’ndan talep edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

SORU 3: Şiddet gördükleri için sığınma evlerinde kalan kadınların kaç 18 yaşın altındadır?

CEVAP 3: 2015 yılında Bakanlığımıza bağlı kadın konukevlerinden 18.562 kadın hizmet almıştır. Bakanlığımız veri sisteminden alınan bilgilere göre; bu kadınlardan 15-18 yaş

aralığında yer alan resmi nikâhlı ya da gayri resmi birliktelik yaşayıp şiddet mağduru olduğu için kadın konukevinden hizmet alanların oranı % 3'tür.

SORU 5: Anayasa Mahkemesi'nin resmi nikâh olmadan dini nikah kıyan imam ile çiftlere 2 aydan 6 aya kadar hapis cezası veren maddeyi kaldırmasının ardından selefimiz Sn. Ayşenur İSLAM, "Bakanlık olarak 18 yaş altı çocukların bir nikâh töreni ile gayri resmi evlendirilmelerini engellemek üzere yeni bir çalışma yapmamız gerekecek" ifadelerini kullanmıştır. Çocuk evliliklerinin önüne geçmek için Bakanlık olarak yaptığınız çalışmalar nelerdir?

CEVAP 5: Anayasa Mahkemesi 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 230. maddesinin 5. ve 6. fıkralarını iptal etmiş olması bu konuda bir içtihat değişikliğine gittiğini göstermekte olup söz konusu kararın açıklamasında "kişilerin herhangi bir dini tören veya nikâh olmaksızın fiilen birlikte yaşamaları ve çocuk sahibi olmaları, özel hayata saygı gösterilmesi bağlamında hukuk düzenince suç olarak nitelendirilip cezalandırılmazken, kişilerin özel hayatlarına ilişkin tercihleri ve dini inançları gereği evlenmelerinin dinsel törenini yapmalarının suç olarak düzenlenmesi ölçüsüzlük" olarak nitelenmektedir. Bu çerçevede, 27.05.2015 tarihli ve 2015/51 sayılı iptal kararı resmi nikahın gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır.

Bununla birlikte, Türkiye'de erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları dâhil olmak üzere ilgili tüm tarafların katılımı ile kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Gerçekleştirilen yasal düzenlemelere bakıldığında; 2002 yılında yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu kadınlar için evlenme yaşını 15'ten 17'ye yükselterek erkeklerle eşitlemiştir. 765 sayılı Mülga TCK'nın 423 üncü maddesi ile hüküm altına alınan on beş yaşını dolduran bir kız çocuğuna yönelik cinsel istismar fiilinin cezasının "evlenme ile ortadan kalkması" uygulamasının kaldırılması erken yaşta evliliklerin önlenmesi ve kadına yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik önemli bir düzenleme gerçekleştirilmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile reşit olmayan kişiyle cinsel ilişkide bulunmak ve çocukların cinsel istismarı fiilleri bağımsız suçlar olarak tanımlanmış, 2014 yılında bu suçlara ilişkin cezalarda artışa gidilmiştir.

Temel kanunlarda yapılan bu düzenlemelerin yanı sıra, 1997 yılında yasalaşan zorunlu eğitimin kesintisiz 8 yıla çıkararak 4306 sayılı Kanun sonuçları itibarıyla kız çocuklarının okulda kalma süresini uzatması dolayısıyla sorunun çözümüne olumlu katkılar sağlamıştır. 2012 yılında zorunlu eğitim süresinin 12 yıla çıkmasının da erken yaşta evliliklerin önlenmesi konusunda olumlu bir etki sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Türkiye'de erken yaşta evliliklerin önlenmesine yönelik idari tedbirler de alınmaktadır. Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve 2013 yılı itibarıyla yürürlüğe giren "Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı"nda erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesine yönelik hedef ve stratejilere yer verilmiştir. Bu çerçevede "Erken yaşta evliliklerin

önlenmesine ilişkin etkin yasal ve idari tedbirler alınacaktır.” hedefi altında yer alan stratejiler şöyle sıralanmıştır:

- Erken yaşta ve zorla evliliklerin nedenleri ve etkilerine ilişkin bilimsel araştırmalar yapılacaktır.
- Nüfusa kayıt edilmemiş çocukların sisteme alınması için gereken tedbirler alınacaktır.
- Özellikle kız çocuklarının eğitim sistemi içinde kalması ve eğitim sistemi dışında kalan kız çocuklarının tespiti, takibi ve eğitime devamını sağlamak için gerekli tedbirler alınacaktır.
- Erken yaşta evlenerek doğum yapan kız çocuklarının tespiti, bildirimi ve bu konudaki yargılamaların öncelikli ve hızlı olmaları konusunda gerekli tedbirler alınacaktır.
- Toplumun tüm kesimlerine ulaşılması amacıyla muhtarlara, din görevlilerine, kanaat önderlerine, mülki amirlere ve yerel yönetimlere, erken yaşta ve zorla evlilikler konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.
- Müfredata ilişkin eğitim programları yapılandırılırken erken yaşta evliliğe özendirici unsurların yer almamasına dikkat edilecektir.
- Görsel ve yazılı medyada, erken yaşta ve zorla evliliğe özendiren program ve yayınların tespiti yapılarak gerekli tedbirler alınacaktır.
- Mevsimlik tarım işçisi çocukların eğitim sistemine dâhil edilmesi için lokal tedbirlerden ziyade sistematik tedbirler alınacaktır.

Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan “*Şartlı Nakit Transferi*” uygulaması da kız çocuklarının eğitimlerine devam etmesine yönelik pozitif ayrımcılık unsurları içermektedir.

Bakanlığımız tarafından 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü etkinlikleri kapsamında erken yaşta evlilikler konusunda bir kamu spotu hazırlanmış olup, halen ulusal kanallarda gösterilmektedir.

Ayrıca, erkeklerin bilinçlendirilmeleri ve sürece dâhil edilmeleri amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde vatani görevini ifa eden erbaş ve erlere yönelik olarak “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” ve “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” konularında eğitim programlarının düzenlenmesi, var olan eğitim programlarının zenginleştirilerek güçlendirilmesi ve söz konusu eğitimleri verecek personelin yetiştirilmesi amacıyla 3 Temmuz 2013 tarihinde Bakanlığımız ile Milli Savunma Bakanlığı arasında bir Protokol imzalanmıştır. Protokol kapsamında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” ve “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele eğitimleri dört aşamada gerçekleştirilmektedir.

- 1) 15 günlük Uzman Eğitici Yetiştirme Programı
- 2) 5 günlük Eğitici Eğitimi Programı
- 3) 2 günlük Birlik Eğitici Eğitimi Programı
- 4) 6 saatlik Acemi ve Usta Er/Erbaş Eğitimleri

Tüm aşamalardaki eğitim programlarında, programın süresi ile uyumlu olacak şekilde “erken yaşta evlilikler” konusunun anlatıldığı ayrı bir oturum bulunmaktadır. Bu kapsamda; 2014 yılında gerçekleştirilen eğitimlerde; toplam 3.736 eğitici yetiştirilmiş, bu eğitimcilerle 169.598 erbaş ve ere eğitim verilmiştir. Ayrıca; karargahlarda görevli subay, astsubay, sivil memur ve askeri öğrenciler toplamda 7.316 personele konferans verilmiştir. 2015 yılında gerçekleşen eğitimlerde ise 3.844 eğitici yetiştirilmiş, bu eğitimcilerle 294.096 erbaş ve ere eğitim verilmiştir. Ayrıca; karargahlarda görevli subay, astsubay, sivil memur ve askeri öğrenciler toplamda 19.212 personele konferans verilmiştir. Tüm aşamalarda verilen eğitimler ve konferanslar neticesinde 2014 yılında 180.650, 2015 yılında 317.152 toplamda ise 497.802 kişiye ulaşılmıştır.

SORU 6: Kaç lise öğrencisinin evlendiği için örgün eğitimle ilişkisi kesilmiştir? Bakanlık olarak çocuk evliliklerinin önüne geçmek için Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak yürüttüğünüz çalışma var mıdır?

CEVAP 6: Bakanlığımızca, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, erken ve zorla evliliklerin önlenmesi için etkin tedbirlerin alınabilmesi amacıyla, ilgili ve sorumlu diğer kurum ve kuruluşlarla toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Bu doğrultuda Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planında “Erken yaşta evliliklerin önlenmesine ilişkin etkin yasal ve idari tedbirler alınacaktır” hedefi eklenmiştir. Bu hedef kapsamında “Erken yaşta ve zorla evliliklerin nedenleri ve etkilerine ilişkin bilimsel araştırmalar yapılması, erken yaşta evlenerek doğum yapan kız çocuklarının tespiti ve bildirim konusunda gerekli tedbirlerin alınması, erken yaşta evliliklerle ilgili yargılamaların öncelikli ve hızlı olmaları konusunda gerekli tedbirler alınacaktır” faaliyetleri ilave edilmiştir. Söz konusu faaliyetler; İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı sorumluluğunda yürütülmektedir.

SORU 7: 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve ilk imzacısı olduğumuz İstanbul Sözleşmesi’nin hangi maddeleri hayata geçirilmiştir? İstanbul Sözleşmesi tüm maddeleriyle ne zaman uygulanacaktır?

CEVAP 7: 20 Mart 2012’de yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nde yer alan düzenlemeler esas alınarak hazırlanmıştır. Diğer taraftan Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2016-2019 dönemi için hazırlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı’nda İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere Kadının İnsan Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve ilgili belgeler çerçevesinde Anayasa ve ilgili temel Kanunlarda değişiklik yapılması ve İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun kapsamında sorumlulukları bulunan kurumların kurumsal mevzuatlarının söz konusu Sözleşme ve Kanun ile uyumlaştırılacağına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

SORU 8: 2014-2018 dönemini kapsayacak olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planının çalışmalarının sürdürüldüğü Bakanlık tarafından ifade edilmekle birlikte toplanan bir çalıştay dışında bir ilerleme kaydedilememiştir. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı ne aşamada? Ne zaman kamuoyuyla paylaşılacaktır? Geç kalınmasının nedeni nedir?

CEVAP 8: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı'nı güncelleme çalışmaları kapsamında, ilgili paydaşlarının katılımıyla iki kez Çalıştay düzenlenmiştir. Söz konusu toplantılar kapsamında edinilen bilgi ve veriler de dikkate alınarak taslak Eylem Planı hazırlanmıştır. Taslak Eylem Planı, sorumlu kuruluş ve işbirliği kuruluşu olarak belirlenen kurum ve kuruluşların resmi görüşünü almak amacıyla 91 kamu kurumu, 13 üniversite (merkezleri ile birlikte toplam 19 birim), 44 STK, 6 uluslararası kuruluş ve 11 sendika ile paylaşılmıştır. Kurum ve kuruluşlardan alınan görüşler kapsamında her bir konu başlığı altında gerekli değişiklikler yapılarak eylem planı hazırlanmıştır.